

VEDTAK I SAKENE 2015/5, 2015/6 og 2015/7

Klager: Framtiden i våre hender
Fredensborgveien 24B
0177 Oslo

Innklaget: REMA 1000 AS
Gladengveien 2
0661 Oslo
Postboks 6428 Etterstad
0605 Oslo

Norgesgruppen ASA
C/O Fakturamottak
Postboks 4781 VIKA
8608 MO I RANA

Coop Norge Handel AS
Postboks 21 Haugenstua
0915 Oslo

Saken gjelder

Krav om å få utlevert informasjon om forskjellen i gjennomsnittlig bruttofortjeneste mellom kjøttvarer og snittet av andre matvarer i 2014, angitt i prosent.

Saksgang

Framtiden i våre hender v/Håkon Lindahl henvendte seg i epost 26. februar 2015 til REMA 1000 AS, Norgesgruppen AS og Coop Norge AS (heretter kalt REMA, Norgesgruppen og Coop) med forespørsel om informasjon om hvor stor avanse de tar på forskjellige *matvarekategorier*. REMA v/ Havva Kara, Coop v/ Line Wesley-Holand og Norgesgruppen v/ Kristin Paus besvarte henvendelsene i eposter av hhv. 2. mars, 26. februar og 27. februar, der de viste til at dette var informasjon de ikke kunne gi ut av hensyn til konkurransesensitivitet. Framtiden i våre hender sendte deretter en ny epost til hver av de innklagede hvor de omformulerte kravet til å gjelde «*hvor mye gjennomsnittlig avanse på kjøttvarer avvek fra gjennomsnittlig avanse på alle matvarer i 2014, i prosent*». Den 7. april svarte de tre innklagede at dette fremdeles var informasjon de ikke hadde anledning til å gi ut. Coop bekreftet imidlertid at selskapet har dårlig fortjeneste på kjøtt, men ønsket ikke å gi ut noen tall knyttet til dette.

Den 22. april 2015 klagde Framtiden i våre hender (heretter også kalt «klager») REMA, Norgesgruppen og Coop inn for Klagenemnda for miljøinformasjon fordi selskapene ikke ville gi ut informasjon om fortjeneste på kjøttvarer sammenliknet med andre matvarer.

Sekretariatet for Klagenemnda for miljøinformasjon oversendte klagen i epost 29. april til REMA, Norgesgruppen og Coop (heretter også kalt «innklagede»), som innga et felles tilsvare til klagen 19. mai 2015. Sekretariatet oversendte tilsvaret til klager, som kom med kommentarer i epost 29. mai 2015.

Framtiden i våre hender kom med tilleggsinformasjon til klagen i epost 10 august.

På forespørsel fra sekretariatet, ettersendte REMA, Norgesgruppen og Coop utfyllende begrunnelse for avslaget i epost 10. august 2015. Klager kom med avsluttende kommentarer i epost 12. august.

I forbindelse med at sekretariatet innhentet enkelte tilleggsopplysninger fra seniorforsker, Arne Granlund ved NIBIO (se under «Andre opplysninger»), fikk partene anledning til å komme med kommentarer. Framtiden i våre hender kom med kommentarer i epost 20. august 2015.

Klagers anførsler

Framtiden i våre hender anfører at dagligvarekjedenes prispolitikk for kjøtt er av vesentlig betydning for miljøet, og at informasjon om hvor stor fortjeneste kjedene tar på kjøtt sammenliknet med andre matvarer er vesentlig miljøinformasjon.

I klagen viser Framtiden i våre hender til at høy kjøttproduksjon og høyt kjøttforbruk er en vesentlig del av årsaken til klimakrisen. I Norge har kjøttforbruket økt med rundt 50 prosent siden 1989. Ifølge klager skyldes dette blant annet at kjøtt har blitt billigere sammenliknet med andre matvarer, og viser til konsumprisindeksen der det fremgår at kjøttprisene (inflasjonsjustert) har sunket med 60 prosent i samme periode. Framtiden i våre hender hevder at dagligvarekjedene bruker kjøtt som «lokkevarer» deler av året, ved å selge det til langt under kostpris. Informasjon gitt av Bunnpris, en av konkurrentene til de innklagede, viser at forskjellen i bruttofortjeneste mellom kjøtt og andre matvarer er omtrent 10 prosentpoeng. Selv om rødt kjøtt (storfe og sau) subsidieres kraftig mener Framtiden i våre hender at også dagligvarekjedene bidrar til de lave prisene gjennom å ta en lavere fortjeneste. Det anføres at en liten økning i fortjenesten potensielt kan gi en klimagevinst i nærheten av gevinsten fra Norges elbilsatsing. Klager viser til en rapport utarbeidet av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning: «*En prognosemodell for engrossalg av kjøtt, fjørfe og egg*» (2006), der den gjennomsnittlige priselastisiteten for kjøtt er beregnet til 0,5. Ifølge klager betyr det at en prisøkning på 10 prosent teoretisk vil gi 5 prosent redusert kjøttforbruk, og motsatt. Framtiden i våre hender har selv gjort beregninger som viser at en prisøkning på 10 prosent ville kuttet klimagassutslippene fra kjøtt med anslagsvis 170.000 tonn CO₂-ekvivalenter per år, gitt at reduksjonen ville fordelt seg likt mellom kjøttslagene. Det tilsvarer de årlige utslippene fra omtrent 65.000 personbiler. Gjennom å spørre kjedene om hvilken fortjeneste de har på kjøttvarer sammenliknet med andre matvarer, ønsker Framtiden i våre hender å finne ut om dagligvarekjedene bidrar til et kunstig høyt kjøttforbruk, og dermed unødvendig stor klimabelastning.

Klager mener det er godt dokumentert at redusert norsk kjøttforbruk vil føre til mindre kjøttproduksjon, og dermed reduserte klimagassutslipp fra jordbrukssektoren. De viser til at det meste av kjøttet som konsumeres i Norge, produseres i Norge. Ifølge Statens Landbruksforvaltning er de norskproduserte andelene henholdsvis 98 %, 86 %, 88 % og 99 % for svin-, storfe-, lam- og kyllingkjøtt, som er de fire dominerende kjøttslagene i Norge. (Markedsrapport 2013, tabell 17-20) Med unntak for Jarlsbergost (som har eksportsubsidier) er

norsk jordbruk i liten grad eksportrettet. Høye lønnskostnader og andre produksjonskostnader i Norge sammenlignet med andre land gjør norske jordbruksvarer lite konkurransedyktige på det internasjonale markedet.¹ Redusert etterspørsel etter (norskprodusert) kjøtt vil etter klagers syn derfor med stor sannsynlighet føre til redusert kjøttproduksjon i Norge, og dermed redusert miljøbelastning, siden det neppe er noe alternativ for norske bønder å satse på eksport.

Framtiden i våre hender har vanskelig for å se at informasjonen som de har bedt om er så konkurransesensitiv for de innklagede at de har rett til å holde den tilbake i medhold av miljøinformasjonsloven («mil.») § 17. De viser til at de har tilbudt de innklagede full anonymitet, og at de kommer til å presentere svarene som et samlet tall i rapporten der tallene skal brukes. Forskjellene mellom prissettingen i dagligvarekonsernene vil dermed ikke fremkomme. Videre presiserer klager at de ikke har spurt om nøyaktig fortjeneste på enkeltvarer eller kategorier – kun om *forskjellene i bruttofortjeneste mellom kjøttvarer* på den ene siden og *snittet av andre matvarer* på den andre. Med bruttofortjeneste menes forskjellen mellom pris fra leverandøren og pris ut til sluttkunde, før andre utgifter er betalt. Alternativt skriver klager at de kan godta å få et felles gjennomsnittstall der forskjellen mellom bruttofortjeneste på kjøttvarer og andre matvarer fremgår felles for tre dagligvarekjedene i stedet for enkeltvis. At Bunnpris, den største konkurrenten til REMA, Norgesgruppen og Coop, har gått ut med informasjon om bruttofortjeneste på kjøttvarer sammenliknet med andre matvarer, gir etter klagers syn ytterligere grunn til å stille spørsmål ved de tre innklagedes rett til å tilbakeholde informasjonen.

Innklagedes anførsler

REMA, Norgesgruppen og Coop skriver i tilsvaret til klagen at de respekterer den innsatsen Framtiden i våre hender legger ned for et bærekraftig samfunn, men at det likevel ikke er mulig for noen av selskapene å gå ut med opplysninger av den art Framtiden i våre hender etterspør. Selskapene viser til mil. § 17, og at utlevering av opplysninger om hvilken fortjeneste de har på kjøtt vil være egnet til å skade konkurransen i markedet.

I en epost til sekretariatet utdyper selskapene nærmere på hvilken måte utlevering av informasjonen vil kunne føre til økonomisk tap eller redusert gevinst for virksomhetene:

«Framtiden i våre hender ønsker opplysninger om forskjellen i bruttofortjeneste mellom kjøttvarer på den ene siden og snittet av dagligvarer på den andre. Dette er opplysninger som vil avsløre hvordan dagligvarekjedene i gjennomsnitt priser sine kjøttvarer i forhold til andre varer. Hvordan ulike varer skal prises i forhold til hverandre er et utpreget strategisk spørsmål som ikke bare sier noe om hvordan den enkelte aktør vurderer markedet, men også hvor de henter sin fortjeneste. Informasjon om et foretaks strategi må sies å være i kjerneområdet for hva som kan anses som en forretningshemmelighet. Den etterspurte informasjon kan ikke bare utnyttes av konkurrentene til å kopiere en prisstrategi, men kan også benyttes av leverandørene i forhandlinger om pris og volum. Det foreligger derfor en risiko for økonomisk tap eller redusert gevinst for dagligvarekjedene dersom opplysningene offentliggjøres.»

¹ Norsk Landbrukssamvirke «Hvorfor har vi et tollvern»:

<http://www.landbruk.no/Politikk/Handelspolitikk/Hvorfor-tollvern-og-hvordan-fungerer-det> .

REMA, Norgesgruppen og Coop bemerker at de er uenige i at den etterspurte informasjonen er å anse som miljøinformasjon som klager har krav på etter mil. § 16 første ledd. De mener forarbeidene til miljøinformasjonsloven, jf. Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) s. 224 viser at lovgiver ved utformingen av miljøinformasjonsloven § 16 første ledd har siktet til opplysninger og faktorer som har en mer direkte påvirkning på miljøet enn den typen opplysninger som etterspørres av Framtiden i våre hender. At det eksisterer en grense for hva som anses som miljøinformasjon er ifølge dagligvarekjedene også lagt til grunn av Klagenemnda for miljøinformasjon i sak 2015/3, der nemnda kom til at omsetningstall for hydrogenperoksidbaserte legemidler til oppdrettsnæringen ikke utgjorde miljøinformasjon. De innklagede viser til et avsnitt i vedtaket der nemnda blant annet uttaler at: *«Når en påvirkning er et samvirke mellom flere årsaker, mener flertallet at mye taler for at mindre vesentlige momenter i hendelsesforløpet ikke skal tas i betraktning ved anvendelsen av mil. § 2 første ledd og § 16 første ledd.»* Ifølge REMA, Norgesgruppen og Coop er utslippet fra norsk kjøttindustri et resultat av et samvirke mellom flere årsaker, der forskjellen i bruttofortjeneste mellom kjøttvarer og andre matvarer kun er ett moment. Opplysningene utgjør derfor ikke *«forhold ved virksomheten [...] som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet.»*, og klagen må også avslås på dette grunnlag.

Andre opplysninger

Nemnda har vært i kontakt med seniorforsker Arne Grønlund ved NIBIO (fusjon av Bioforsk, Norsk Institutt for landbruksøkonomisk Forskning og Norsk Institutt for Skog og Landskap) med spørsmål om hvilke faktorer som påvirker norsk kjøttproduksjon, herunder hvilken betydning dagligvarekjedenes fortjeneste har for etterspørsel og produksjon.

Ifølge Grønlund antas dagligvarekjedenes fortjeneste å ha lite å si for norsk kjøttproduksjon. Det er riktig at det er etterspørselen som driver frem produksjonen, da eksport av norskprodusert kjøtt ikke er aktuelt, og at etterspørsel påvirkes av lave priser. Men ifølge Grønlund er det ikke dagligvarekjedenes fortjeneste at prisene på kjøtt er såpass lave. Innkjøpsprisene er relativt lave fordi det gis så store produksjonstilskudd. Grønlund opplyser om at det i dag gis ca 60 kr per kg til spesialisert kjøttfe (også kalt ammekuer), som gir de største klimagassutslippene beregnet til 20 g CO₂-ekv/ Kcal i mat. Til sammenlikning gis det 2-3 kr per kg til svine- og fjørfeproduksjon, som belaster miljøet med kun 1 g CO₂-ekv/ Kcal. Det er derfor vesentlig å skille mellom ulike typer kjøttvarer. Grønlund trekker frem svineribba som det vanligste eksempel, da denne tidvis selges langt under kostpris. Hvis forbrukerne velger svin i stedet for storfe er dette i så fall positivt for miljøet som følge av at svin er mest miljøvennlig å produsere i tillegg til fjørfe. Det samme gjelder svinekoteletter, som etter det Grønlund kjenner til, selges billig i butikkene. Grønlund kjenner ikke til eksempler der dagligvarekjedene dumper priser på storfe.

Partene er gjort kjent med og gitt anledning til å kommentere på de ovennevnte opplysningene.

Nemndas vurdering

Klager har rettet likelydende forespørsler til REMA, Norgesgruppen og Coop med spørsmål om de kan oppgi *forskjellen i bruttofortjeneste mellom kjøttvarer og snittet av andre matvarer i 2014, angitt i prosent*. Selskapene avsto forespørselene hver for seg, og har etterpå kommet med et felles tilsvarende til klagen. Sakene forenes derfor til felles behandling i nemnda.

Er informasjonen klager krever «miljøinformasjon» om forhold ved REMA, Norgesgruppen og Coops virksomhet «som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet», jf. mil. § 16 (1)?

Det følger av mil. § 16 første ledd at «miljøinformasjon (...) om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet» er utleveringspliktig. Retten til miljøinformasjon etter § 16 tilsvarer det virksomheten skal ha kunnskap om etter § 9.

Nemnda vil først vurdere om den forespurte informasjonen er å anse som miljøinformasjon.

Det fremgår av miljøinformasjonsloven § 2 første ledd bokstav b at faktiske opplysninger og vurderinger om «faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet», herunder «forhold ved drift av virksomhet» og «administrative avgjørelser og tiltak», regnes som miljøinformasjon. Begrepet «miljø» er i mil. § 2 andre ledd definert som «det ytre miljø inkludert kulturminner og kulturmiljø».

Nemnda bemerker at formuleringen i mil. § 2 første ledd bokstav b er vid og kan dekke mye. Det fremgår dessuten av forarbeidene at dersom det oppstår tvil i tilknytning til definisjonen av miljøinformasjon, «bør den generelt fortolkes vidt», jf. Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) s. 46².

Spørsmålet i saken er om brutto fortjeneste på kjøttvarer sammenliknet med andre matvarer er en faktor som «påvirker eller kan påvirke miljøet». Sett i lys av at alle produkter vil ha en eller annen form for miljøpåvirkning, reiser saken mer prinsipielt et spørsmål om prissetting faller inn under miljøinformasjonsbegrepet. Spørsmålet har ikke vært oppe til vurdering av nemnda tidligere. Nemnda ser derfor behov for å trekke opp noen generelle rammer for avgrensningen av begrepet med hensyn til prisinformasjon.

Prissetting, herunder fortjeneste, kan ha indirekte konsekvenser for miljøet, som også under visse omstendigheter kan ha merkbar betydning for miljøet. Slik sett er det mulig å hevde at dagligvarekjedenes fortjeneste på kjøttvarer kan utgjøre miljøinformasjon.

Etter *flertallets* (Graver og Fjellstad) syn gjør det seg imidlertid gjeldende motforestillinger mot å inkludere prissetting som del av miljøinformasjonsbegrepet. Flertallet bemerker at det ikke finnes uttalelser i forarbeidene som tyder på at fortjeneste og pris på varer som kan påvirke miljøet, er informasjon som allmennheten kan kreve i medhold av mil. § 16 første ledd.

I Ot.prp. nr. 116 (2001-2002). s. 224 uttales det:

«Blant forhold som generelt er relevante å vurdere, kan nevnes forurensning, herunder støy, forbruk og produksjon av produkter, avfall, energiforbruk, transport, påvirkning på det biologiske mangfold og forbruk eller utnyttelse av naturressurser, både biologiske ressurser og andre naturressurser.»

Eksemplene som er gitt i forarbeidene tyder på at lovgiver ved utformingen av mil. § 16 primært har siktet til opplysninger om faktorer som har en mer direkte påvirkning på miljøet.

² Sidehenvisningene gjelder for PDF-utgaven av proposisjonen, som f.eks. kan lastes ned fra www.regjeringen.no. I den trykte utgaven er sidenummereringen annerledes.

Forarbeidene presiserer riktignok at også andre forhold enn de direkte fysiske faktorene som påvirker miljøet, er omfattet av miljøinformasjonsbegrepet i § 2, jf. Ot.prp. nr. 116 side 209. I lovens ordlyd er dette kommet til uttrykk i § 2 bokstav b fjerde strekpunkt, som taler om «administrative avgjørelser og tiltak, herunder enkeltavgjørelser, avtaler, regelverk, planer, strategier og programmer, samt tilhørende analyser, beregninger og forutsetninger.» Dette er også faktorer som omfattes av Århuskonvensjonen artikkel 2 nr. 3 bokstav b. Ordlyden er derfor utformet med tanke på offentlige beslutningsprosesser, selv om oppregningen i utgangspunktet også omfatter beslutninger og tiltak i det private. Eksempelene som er gitt i forarbeidene peker i retning av at administrative tiltak og beslutninger er omfattet i den grad disse angår en sak av miljømessig betydning. For virksomheter kan det typisk dreie seg om utredninger som foretas i forbindelse med etablering av et nytt deponi, beregninger av vannføring i et vassdrag osv. Lest i sammenheng med forarbeidene finner flertallet heller ikke på dette punktet noen støtte for at lovgiver har overveid at priser og fortjeneste på varer kan utgjøre miljøinformasjon.

Nemndas flertall ser også hen til de vanskeligheter det vil innebære å trekke en grense for *når* prissetting utgjør miljøinformasjon som kan kreves utlevert i medhold av § 16, jf. at det kun er forhold som kan medføre en «ikke ubetydelig påvirkning på miljøet» som er utleveringspliktig. Det fordrer at nemnda har inngående kjennskap til forholdet mellom tilbud, etterspørsel og pris, herunder prisenes indirekte miljøpåvirkning, innenfor ulike bransjer. Forlagsbransjen er ett eksempel, der det kan spørres om forskjellen i fortjeneste på salg av e-bøker sammenliknet papirbøker ut fra at papirbøker belaster miljøet mer. Et annet eksempel er bilbransjen og forskjellen i fortjeneste på bensinbiler sammenliknet med el-biler. Indirekte åpner det for at virksomhetene må kjenne til hvilke miljøkonsekvenser det har at de velger den ene eller andre prisstrategien. Dette er spørsmål som åpenbart ikke har vært tenkt på av lovgiver ved utarbeidelse av loven.

I tillegg bemerker flertallet at informasjon om prisstrategi og komponenter som inngår i bedriftens prissetting ofte vil berøre konkurransesensitive forhold og falle inn under forretningshemmelighetbegrepet. Dette betyr at om slike forhold regnes som miljøinformasjon vil det ofte være konflikt mellom bedriftens behov for hemmelighold og allmenhetens ønske om innsyn.

Formålsbetraktninger kan på den annen side tilsi at opplysninger som kan bidra til å fremme lovens formål vil kunne omfattes av miljøinformasjonsbegrepet, selv om det er informasjon av en art som ligger i ytterkanten av lovens ordlyd. Flertallet utelukker ikke at prisinformasjon kan gjøre det enklere for den enkelte «å påvirke offentlige og private beslutningstakere i miljøspørsmål», jf. § 1. Flertallet antar at slik informasjon blant annet kan bidra til at den enkelte tar mer miljøbevisste valg uavhengig av prisnivået, og i den konkrete saken kan informasjon om dagligvarekjedenes fortjenestemarginer på kjøtt være et bidrag i debatten om subsidier i landbrukspolitikken og spørsmålet om å legge klimaavgift på enkelte matvarer.

Nemndas flertall holder likevel fast ved at informasjon om prissetting, herunder fortjeneste på varer, som regel faller utenfor miljøinformasjonsbegrepet, slik dette er definert i mil. § 2. Etter flertallets syn er prissetting en sentral del av en bedrifts forretningsstrategi. Skulle man først inkludere informasjon om prissetting er det vanskelig å forestille seg hvilke strategiske beslutninger eller interne strategiske overveielser som ikke er omfattet av miljøinformasjonsbegrepet. Flertallet legger avgjørende vekt på at slik informasjon må sies å ligge på siden av hva nemndas flertall oppfatter har vært lovgivers intensjon med miljøinformasjonsloven § 2. Ved vurderingen finner flertallet også grunn til å vektlegge at

informasjon om fortjeneste og priser i mange tilfeller vil være underlagt taushetsplikt og kan nektes utlevert i medhold av mil. § 17 første ledd bokstav b.

Flertallet har etter dette kommet frem til at informasjon om forskjellen i bruttofortjeneste mellom kjøttvarer og snittet av andre matvarer, ikke er å betrakte som miljøinformasjon jf. mil. § 2. Dette innebærer at Framtiden i våre hender ikke har krav på å få utlevert informasjonen fra REMA 1000, Coop og Norgesgruppen i medhold av mil. § 16 første ledd. Det er dermed ikke nødvendig for flertallet å gå inn på de øvrige anførselene i saken.

Mindretallet (Lindahl Nyrud) mener at så lenge etterspurt informasjon kan ha en viss påvirkning, jf. Granlunds forklaring, er dette – i lys av lovens formålsbestemmelse – tilstrekkelig for å legge til grunn at dagligvarekjedenes fortjeneste på kjøttvarer anses som miljøinformasjon. Mindretallet viser her til at innefor lovens definisjon omfattes også faktorer som det ikke er vitenskapelig bevis for at påvirker miljøet, jf. Sigrid Cabots kommentarutgave til loven (2005) s. 87:

«Definisjonen omfattar både dokumenterte prov for at faktorar påvirker miljøet, og der det kan vera mistanke om at faktorar kan påverke miljøet, men der det ikkje er enadeleg vitenskapleg prova. For ein som vil vera føre var, vil det har stor verdi også å få kunnskap om kva faktorar ein mistenkjer for å ha ein negativ verknad for miljøet.»

Mindretallet finner også støtte for sitt standpunkt i den ikke-uttømmende oppregningen i Århuskonvensjonen artikkel 2 nr. 3 bokstav b), siste del. Her vises det til at også «kost-/nytteanalyser og andre økonomiske analyser og forutsetninger som benyttes i beslutningsprosesser i saker vedrørende miljøet» er omfattet av begrepet. I Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) s. 209 er det fremhevet at bestemmelsen er «utformet mest med tanke på offentlige beslutningsprosesser, men omfatter i utgangspunktet også beslutninger i det private.» For øvrig viser mindretallet til de formålsbetraktninger som er fremhevet på side 6 i flertallets begrunnelse.

Når det gjelder miljøinformasjonsloven § 16 første ledd sitt vilkår om at informasjonskravet er begrenset til informasjon om forhold ved virksomheten som «kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet», viser mindretallet til flertallets uttalelse i sak 2008/7 NRK Brennpunkt mot Telenor og sak 2009/04 NRK Brennpunkt mot NetCom. Her ble det i tilknytning til drøftelsen av § 16 første ledd uttalt at

«Selv om faglige vurderinger klart tyder på at det ikke er helserisiko forbundet med mastene, vil det alltid være noe usikkerhet knyttet til dette fram til man har mer erfaring og kunnskap. Spørsmålet engasjerer mange mennesker deriblant personer som, berettiget eller uberettiget, er engstelige for en eventuell stråling fra mastene. På bakgrunn av lovens formål, som blant annet er å gjøre det lettere for den enkelte å beskytte seg mot helse- og miljøskade, og å kunne påvirke i miljøspørsmål, har flertallet i nemnda etter en samlet vurdering kommet til at Telenor har plikt til å utlevere informasjonen.»

Etter en liknende samlet vurdering mener mindretallet – i lys av lovens formål – at påvirkningsmuligheten i vår sak er minst like sterk. Kravet anses dermed oppfylt.

Når det gjelder innklagedes anførsler knyttet til konkurransesensitivitet jf. mil. § 17 bokstav c, kan ikke mindretallet se at de innklagede har sannsynliggjort at utlevering av opplysninger om fortjeneste på kjøttvarer kan føre til tap eller redusert gevinst for virksomhetene.

At noe er av konkurransemessig betydning å hemmeligholde, innebærer ifølge Ot. prp. nr. 116 (2001-2002) s. 162 at «*offentlighet omkring opplysningene må kunne føre til økonomisk tap eller redusert gevinst for virksomheten, enten direkte eller ved at konkurrenter utnytter opplysningene.*» Klagenemnda har i tidligere praksis lagt til grunn at en påstand om å avslå et krav om miljøinformasjon med hjemmel i mil. § 17 første ledd bokstav c må være grunnlagt, og at behovet må være godtgjort av den som krever hemmelighold, jf. nemndas vedtak i sak nr. 2004/18, 2005/10, 2007/11, 2013/1, 2014/9 og 2014/11. Dette følger også av Rt. 2010 s. 385 (Løvenskiold-dommen).

Innklagde har anført at utlevering av informasjon om fortjeneste på kjøttvarer sammenliknet med andre matvarer vil avsløre hvordan dagligvarekjedene i gjennomsnitt priser sine kjøttvarer i forhold til andre varer, og at denne informasjonen kan utnyttes av konkurrentene til å kopiere prisstrategi eller benyttes av leverandørene i forhandlinger om pris og volum.

Det er allment kjent at dagligvarekjedene selger kjøttvarer med lav fortjeneste og av og til med tap. Coop har i en epost til klager bekreftet at kjøtt er et av de svakeste inntjeningsområdene for selskapet, og mindretallet mener det ikke er grunn til å tro at situasjonen er vesentlig annerledes hos de to andre innklagede selskapene. Prisutviklingen på kjøtt de siste tiårene sammenholdt med produksjonskostnadene viser også med tydelighet at enkelte kjøttvarer selges billigere enn innkjøpspris, siden driftsmarginene er såpass lave³. Etersom klager ikke har spurt om nøyaktig fortjeneste på enkeltvarer eller kategorier – kun om forskjellene i bruttofortjeneste mellom kjøttvarer på den ene siden og snittet av andre matvarer på den andre, vil det ikke være mulig for andre å regne seg frem til fortjeneste på den enkelte vare; noen varer selges kanskje med markant tap og andre med lav/høy fortjeneste. Dessuten vil prissettingen variere i løpet av året. Mindretallet kan på denne bakgrunn ikke se hvordan konkurrenter skal kunne kopiere prisstrategien deres.

Når det gjelder anførselen om at leverandørene kan bruke opplysningene til skade for de innklagede i forbindelse med forhandlinger om pris og volum, finner mindretallet heller ikke at dette kan begrunne hemmelighold. Dersom dagligvarekjedene tok generelt høyere fortjeneste på kjøttvarer enn andre matvarer, er det lettere å tenke seg at leverandørene kunne utnytte slik informasjon i forhandlinger om pris og volum. Det er imidlertid ikke tilfelle i foreliggende sak. At dagligvarekjedene selger med lav fortjeneste eller tap, er tvert om noe kjedene kan bruke for å presse prisen ned.

Det at en av de største konkurrentene til de innklagede har gått ut med samme informasjon som klager har bedt om i denne saken, underbygger også mindretallets konklusjon om at det ikke vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde opplysningene.

Mindretallet har etter dette kommet til at opplysninger om brutto fortjeneste på kjøttvarer sammenliknet med andre matvarer, angitt i prosent, er miljøinformasjon som kan kreves utlevert i medhold av mil. § 16. Informasjonskravet kan ikke avslås i medhold av mil. § 17 første ledd bokstav b.

³ Virke/Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (2013): «Dagligvarehandel og mat 2013». Side 42. <http://www.virke.no/talloganalyse/Documents/Dagligvarehandelenogmat2013.pdf>

Vedtak

Med hjemmel i lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser (miljøinformasjonsloven) § 19 fattes følgende vedtak:

Klagen tas ikke til følge.

Vedtaket er avsagt etter behandling på nemndsmøtet 7. september og 15. desember 2015 og senere utveksling av tekst til vedtak på e-post. Vedtaket er datert den dagen alle medlemmene har gitt sitt samtykke til teksten.

Vedtaket er endelig og partene har ikke klagerett.

Tvist om plikter og rettigheter etter mil. kapittel 4 kan bringes inn for domstolene ved søksmål. Partene i søksmålet vil være den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten kravet retter seg mot, jf. forskrift 14. desember 2003 nr. 1572 om Klagenemnda for miljøinformasjon § 10.

Oslo, 17. desember 2015

Hans Petter Graver

Ina Lindahl Nyrud

Torgrim Fjellstad